

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN PROMET.

Uredništvo in upravljalstvo je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo — Štev. pri čerkov: Naročnina za ozemlje SHS: letno D 60 —, za pol leta D 30 —, za četrt leta D 15 —, mesečno D 5 —.

ani 11.953. — Štev. telefona 552. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 21. januarja

ŠTEV. 9.

Nov protidraginjski zakon.

Uradni list z dne 18. januarja prinaša besedilo zakona o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije, s katerim je zamenjana ona mnogo kritizirana protidraginjska uredba z dne 27. junija 1921. Kakor smo že svoječasno poročali, je ta zakon bistveno boljši od uredbe, ker je za postopanje kompetentno okrajno sodišče, ne pa improvizirana občinska sodišča. Novi zakon je bil objavljen dne 13. januarja 1922, in dobi obvezno moč 28. januarja t. l. Tri točke pa so v novem zakonu, na katere mora naše trgovstvo takoj reagirati, da se v pravilniku, ki ga ima kot izvrševalno naredbo izdati minister za socialno politiko, natančno pojasni, da bo vsak dvom izključen in sicer:

V členu 1. so* enumerativno in vzgledno naštetih predmeti življenjskih potrebščin. Ti predmeti so naštetih pod kolektivnimi imeni, pod katere se v širšem pomenu besede lahko všteje tudi vse takozv. luksuzne produkte dotične kategorije. Tako so izrazi hrana, obleka, obutev in drugi predmeti nujne potrebe* presplošni, da bi se mogla določiti meja med življenjsko potrebščino in luksuzom. Pojem življenjske potrebščine je zelo relativen in je odvisen od socialne in kulturne stopnje posameznika, mnogokrat celo od krajevnih in drugih navad. Zato je potrebno, da pravilnik te pojme razbistri, da bo sodna praksa imela jasne direktive za presojo konkretnih slučajev.

2. Druga nejasnost nastaja v čl. 7, po katerem je prepovedano kopičiti življenjske potrebščine zato, da bi se blago vzelo iz prometa in s tem zvišala njegova cena. Pojem kopičenja tu ni jasno definiran, da bi sodnik, ki nima stika z trgovsko prakso in vpogleda v moderno tehniko veletrgovine, mogel brez dvomov in pravilno presojati skladiščenje blaga pri veletrgovini od špekulativnega kopičenja. — Med prehranjevalnimi predmeti je cela vrsta proizvodov, ki imajo tekom celoletne dobe svoje mrtve sezone in katere mora veletrgovina oskrbeti v znatnih zalogah, da vzdrži kontinuiteto zalaganja trga. Tu sem spadajo predvsem jajca, žito, slanine itd. Veletrgovina, posebno eksportna, ki se zaveže za stalne dobave v inozemstvu, si mora v jesenski sezoni preskrbeti dovoljnih količin za celo zimo, ker drugače ne more izvršiti svojih dobav. Ako se potem napako razlaga pojem kopičenja, kakor se je to doslej redno dogajalo, je potem vsaka izvozna veletrgovina s takimi predmeti izključena. Zato bo naloga pravilnika, da dovolj jasno določi mejo med obema pojmovoma. Mi smo mnenja, da je v tem oziru za pasivne kraje edino izhodišče, da si z posebnimi dolgotrajnimi dobavnimi kontrakti zasigurajo oskrbo preko mrtve sezone po primernih trgovskih cenah.

3. Tretja določba, proti kateri pa iz principijelnih razlogov kar najenergičneje protestiramo, je čl. 8., ki odmerja kot običajni in dovoljeni trgovski dobiček, 25%. Prvič smatramo ministrstvo za socialno politiko za nekompetentno sploh o tem razsojati, ker spada zadeva v resort ministrstva

trgovine ali kvečjemu ministrstva za pravosodje. Drugič pa se v razpravo o tem vprašanju pri sedanjih valutarnih razmerah sploh meritorno spuščati ne moremo in absolutno ne damo vezati. Vzemimo samo primere iz zadnjih mesecev ko je lira in pozneje češka krona narasla za 100% in še več. Trgovec, ki mora delati s kreditom, je lahko v takih slučajih, ako bi poslušal te naredbe o dopustnem dobičku, čez noč v konkurzu. Mi smo pripravljeni, dati se vezati še z mnogo manjšimi dobički, ako nam vlada odnosno ministrstvo za socialno politiko prevzame brezpogojno materialno garancijo proti valutnim izgubam. Radovedni smo, kaj porečejo k tej določbi beograjski trgovci, ki so od jeseni nad eno milijardo dinarjev izgubili samo pri valuti. To zadnjo stvar bo treba v pravilniku pojasniti, da se teh 25% sme smatrati le za dopustne pri stalnih razmerah, nikakor pa se ta odstotek ne more nanašati na valutna kritja, ki povzročajo našemu trgovstvu itak dovolj težkih skrbi.

K predmetu se še povrnemo.

Direktni davki za leto 1922.

Proračun direktnih davkov v Sloveniji za leto 1922 je v bistvu isti, kot v finančnem letu 1920/21. Radi informacije čitateljev primerjamo proračunane svote z zneski, ki so bili vplačani v zadnjem finančnem letu in sicer znaša:

	proračun 1922	plačano 1920/21
1. zemljarina	7,336.000 Kron	7.606.814 Kron
2. pribitek na zemljarino	10,548.000 "	10.992.774 "
3. hišna razredarina	1,740.000 "	1.832.129 "
4. pribitek na razredarino	1,200.000 "	1.333.512 "
5. hišna najmarina	1,902.000 "	1.808.938 "
6. Pribitek na najmarino	1,524.000 "	1.553.832 "
7. 5 % davek	102.000 "	104.362 "
8. splošna pridobnina	4,500.000 "	5.415.217 "
9. pribitek na pridobnino	6,828.000 "	8.314.155 "
10. pridobnina od krošnjarstva	14.000 "	14.687 "
11. pribitek "	18.720 "	15.267 "
12. pridobnina od podjetij z javnim polaganjem računov	1,680.000 "	2,365.534 "
13. pribitek "	1,512.000 "	2,377.130 "
14. rentnina "	426.000 "	490.442 "
15. Pribitek na rentnino	480.000 "	542.764 "
16. dohodnina	17,800.000 "	22,567.940 "
17. pribitek na dohodnino	9,600.000 "	9.653.798 "
18. plačarina	300.000 "	1,075.702 "
19. pribitek na plačarino	210.000 "	46.383 "
20. davek na tantjeme	108.000 "	83.895 "
21. pribitek na davek tantj.	108.000 "	83.895 "
22. invalidski davek	7,600.000 "	12,244.205 "
23. 2 % prispevek za melloriacijo	660.000 "	648.149 "
24. prispevek za zdravstvo	180.000 "	190.772 "
25. " " šolstvo	204.000 "	233.649 "
26. Zamudne obresti	400.000 "	369.113 "

Iz gornjih števil je razvidno, da je proračun vseskozi manjši, kakor pa se je faktično vplačalo lanske leto. Posebno jasne so razlike pri invalidskem davku, za 4 in pol milijonov kron, dalje pri plačarini 775.000 K, pri dohodnini za 4 in pol milijonov kron in pri splošni in posebni pridobnini.

Celoletni predlog direktnih davkov in državnih doklad za leto 1922 znaša skupaj 69,981.400 K. K temu je prišteti še 24 milijonov dolga na davku na vojne dobičke, tako, da naraste proračun direkt. davkov na 93,981.400 kron proti lanskeletnemu proračunu

878,907.000 kron. V lanskeletnem predlogu so namreč znašali navadni direktni davki z državnimi dokladi 82,907.000 kron in davek na vojne dobičke pa 280 milijonov kron. Ta davek letos odpade, ker imamo na ta račun samo še 24 milijonov zaostankov plačati.

Realni davki so letos z zneskom 11,740.000 kron proti lanskemu proračunu, ki je znašal 15,108.500 kron, za 3,368.500 kron manjši. Osebnih davkov znašajo letos 24,828.400 kron in so proti lani (22,176.000 kron) za 2,652 tisoč 400 kron. večji.

Državni pribitki so znašali lani 34,238.500, letos 32,629.000 in so torej za 1,609.500 kron manjši.

Ako se vpoštevata še vse druge davke, je letošnja svota direktnih davkov, ki odpade na Slovenijo za 284 milijonov, 925.600 kron manjša kot lani.

Namesto tega pa sta predvidena dva izredna finančna ukrepa za vzpostavitev ravnotežja v državnem proračunu in sicer za celo državo, ki zadeneta po proporciju direktnih davkov tudi Slovenijo, in to sta:

1. splošni izredni državni pribitek za celo državo v iznosu 100% na celokupno svoto vseh neposrednih davkov in vseh državnih pribitkov. Ta bi torej po tem proračunu znašal za Slovenijo 69,981.400 kron, za celo državo pa 400 milijonov dinarjev.

2. Davek na premoženje, ki je predviden za celo državo na 597,112 tisoč 984 din. 61 para ali 2 milijardi 388 milijonov kron.

kom 308 milijonov kron, torej bi bili na ta način za 28 milijonov bolj obremenjeni kot smo bili lani, z naknadnim davkom na vojne dobičke. Z drugo besedo, imena bremen so se spreminila, toda bremena rastejo in sicer v večji progresiji kakor se razvija davčna zmožnost dežele.

Iz števil o vplačanih direktnih davkih leta 1920/21 je razvidno, da smo Slovenci storili več kot svojo dolžnost napram državi in smo plačali razen realnih davkov nad 100% predpisanih osebnih davkov ter doklad, ponekod celo do 150%.

Toda mi pri tem izkrvavevamo. Kdor tega ne veruje, naj gre študirati deruto naših gospodarskih razmer v jedro. Ljudem pri financii so vlezle v glavo visoke številke, ne vidijo pa, da pri vseh teh blaznih cifrah jadramo navzdol, zapravljamo, posebno v trgovini, direktno svoje premoženje, plod dela celih desetletij. Vse je zamen pripovedovati financii, da mora tako obdavčenje izzvati samo nove valove draginje in s tem v zvezi vse nove neprijetne posledice za državne finance. Vse je zamen prilagati, da jo treba upoštevati pri diktiranju davka devalvacijo denarja, ker kdor je lani zaslužil en milijon kron, bi moral zaslužiti letos najmanj dva in pol, da bi imel isto vrednost kot lani. Znano pa je, da zaslužkov ne samo, da jih ni mogoče v tem razmerju povečavati, marveč, da vsled konkurence, stagnacije, vedno rastoče režije in drugih neprilik padajo in da je visoka konjunktura že davno pri kraju.

Glede 100% na vse davke določa finančni zakon v čl. 139 do čl. 150 sledeče:

Kot podlaga za odmerjanje tega izrednega pribitka se jemlje celokupen davčni znesek neposrednih davkov in vseh državnih in posebnih doklad za leto 1922 za vsakega davkoplačevalca posebej. Razen tega se mora pri odmeri tega pribitka upoštevati, tudi davek na izplačane tantijeme in na hranine vloge, ki ne pridejo pri prireditvi davka v poštev. Pobirala se bo ta izredna doklada po sledeči škali:

1. do 25 dinarjev vseh davkov in doklad, znaša 50%;
2. od 25 do 40 din. 60%;
3. od 40 do 60 din. 80%;
4. preko 60 din. pa 100%.

V osnovo za odmero tega izrednega davka se ne vračunjava direktni davek, ki ga plačujejo od svojih plač in dohodkov vpokojenci, uradniki in uslužbenci državnih in samoupravnih političnih teles.

Na ta izredni davek ni dovoljen nobenih državnih ali samoupravnih doklad.

Ta davek morajo plačati vsi davčni obvezanci, tudi če so po obstoječih zakonih začasno oproščeni od plačevanja neposrednega davka in državnih doklad. Pritožne davčne oblasti imajo izračunati, koliko bi znašala celokupna svota davkov za oproščene objekte. Ta svota se mu potem predpiše na račun izrednega davka. Dokler ne bo odmerjen davek za leto 1922, se bo pobiral ta izredni pribitek po davčni odmeri zadnjega davčnega leta.

Država ima prvenstveno zastavno pravico na vse premično in nepremično premoženje obdavčenca, izjemno od obstoječih predpisov, in sicer

za pobiranje rednih neposrednih davkov in doklad kakor tudi za izredni davek. Finančni minister sme izjemno od zakonitih predpisov o odmeri davkov odrediti iztirjanje davkov in izrednega davka, kakor hitro bo odmerjen brez ozira na eventualno podane pritožbe. V ta namen morajo državne in samoupravne oblasti brez odlašanja izvršiti vse odredbe finančnih oblasti, da se davki zasigurajo.

Zadnji dve določbi sta zelo represivni in nista pri tako občutnem obdavčenju absolutno ne na mestu. Baš sedaj vlada radi izterjavanja starega davka na vojne dobičke med našimi pridobitnimi krogi veliko razburjenje. Davki in doklade so se diktirale kar vse povprek, ne glede na to, ali pri posamezniku ne presežejo meje zmoglosti.

Naše gospodarstvo nima namena niti naloge delati samo za fiskalne namene, ono ima nalogo osnovati, ustvarjati, graditi nova podjetja, industrije, ter tako vzgojevati državi nove davkoplačevalce. Ako pa se ves produktivni kapital zadavi in z prevetimi bremenimi ne da podjetjem več možnosti razširjenja, spopolnitve in razmaha, bo padla produktivna sila cele pokrajine. Od tega bo imela država mnogokratno škodo. Investicije pa, ki jih delamo danes, so stokrat večje po številkah, kot v miru in podjetnik mora imeti možnost, da jih v kratkem odpiše in reducira. Zahteve finančnega ministra grejo predaleč, da bi morale tudi oproščene stavbe plačati izredni 100% davek. Ako tako povrne dano obljubo, kdo bo potem zidal? Številke, ki nam jih je predložil letos gospod finančni minister, so za naše kroge zelo resne. Dosedaj je bila navada, da je naše trgovstvo vse to ignoriralo do tedaj, ko je prišel plačilni nalog in šele takrat, ko je bilo prepozno, so posamezniki letali okrog uradov in rotili svoje organizacije, naj kaj ukrenejo proti ekscesom nekaterih davčnih organov.

Letos imamo še čas do 1. marca, ko ima stopiti novi finančni zakon v veljavo. Do tedaj bo treba s finančnim ministrom govoriti odkritosrčno, iskreno, toda zelo resno besedo o finančni politiki. Treba je pa tudi, da se vpoštevata strokovna mnenja naših gospodarskih korporacij in da se vsem našim politikom razjasni prav položaj, katerega danes očitno ne poznajo.

Dviganje čehoslovaške valute.

Nagli porast čehoslovaške krone vzbuja mnogo vznemirjenja v krogih naših trgovcev. Z nestrpnostjo se pričakujejo dnevna borzna poročila v nadi, da se bo tečaj česke valute znižal, ali da se vsaj njegovo konstantno dviganje ustavi. Da je vznemirjenje med našimi trgovci veliko, to je pač samo ob sebi umevno, vsaj bo imelo dviganje česke valute za marsikaterga naših trgovcev uprav katastrofalne posledice.

Kdor je v pretečenem letu, a osebno v zadnjem polletju pazno zasledoval razvoj naše zunanje trgovine, ter vpogledal v tozadevne statistične preglede, ta se je lahko prepričal, kako so naši trgovci postopno zapuščali italijanska tržišča, ter začeli dobavljati blago iz Češke. Agitacija potom časopisja, vzorčni sejmi, v glavnem pa kakovost českega blaga, posebno manufakturnega blaga, ki daleč nadkriljuje slabe italijanske proizvode, so pripomogli k temu, da so stopili pridobitni krogi naše države in čehoslovaške republike v medsebojne ožje gospodarske odnose in da so se stare, že obstoječe vezi še bolj ojačile. Veliko in mogoče najvažnejšo vlogo pri tej novi orientaciji naše trgovine je pa igralo tudi razmerje naše valute k češki, ki je omogočilo dobavo čeških fabrikatov pod mnogo ugodnejšimi pogoji, nego bi bilo to mogoče iz kake druge države. Razmeroma dobro stanje naše krone napram češki kroni je vzpodbudilo naše trgovce, osebno manufakturstre, da so naročali večje količine blaga iz Češke. Tečaj česke krone ni bil v začetku preteklega leta podvržen variacijam,

vsaj takim ne, ki bi kupovalcu na kredit, onemogočale kalkulacijo prodajnih cen, ali da bi moral z nakupom večje zaloge českega blaga na kredit, prevzeti večji riziko. Res je, da se je tečaj česke krone že tekom preteklega leta znatno povišal, vsaj se je dobilo še 31. decembra 1920 za 100 čehoslovaških kron le 176 jugoslovanskih kron, medtem ko se je dobilo 31. decembra 1921 za 100 čehoslovaških kron že 380 naših, toda to dviganje česke valute se je vršilo polagoma in naši trgovci so neglede na to kupovali čehoslovaško blago na kredit. Z novim letom je začela češka krona rapidno rasti; 7. januarja je notirala deviza Praga na borzi v Curihi še 7.25, a 7. januarja je poskočila na 8.40, 10. januarja na 8.95 in od tistega časa se dviga z malimi variacijami na isti visočini.

Naši trgovci so bili ob koncu preteklega leta dolžni ogromne svote čehoslovaški. Kakor je razvidno iz gorinavedenih tečajev, se je češka krona tekom enega tedna povišala za okroglo 41 odstotkov. V isti meri kakor se dviga češka krona, v isti meri se večajo dolgovi naših trgovcev napram češkim trgovcem. Ni čudno, da ni bil naš trgovec na tak porast česke krone pripravljen. Dejstvo, da bo moral plačati blago, kojega je mogoče že prodal po cenah, skalkuliranih na podlagi nakupne cene, oziroma da bo moral danes plačati za blago, kojega je pred mesecem naročil ogromne za 40% povišane cene, pomeni za trgovca popolno katastrofo, ki se bo dala težko zabraniti. Vsako upanje, da bi češka krona padla, oziroma prišla na stopinjo, na kateri se je nahajala še koncem preteklega leta, bi bilo zaman, kajti dviganje česke krone je naravna posledica zdrave, razumne gospodarske politike vodilnih čeških krogov.

Ako pogledamo malo nazaj, bomo našli, da datira porast čehoslovaške krone izza momenta, ko je začela lanskega leta nemška marka katastrofalno padati. Po prevratu je bila češka krona v konstantni zvezi z nemško marko in njen tečaj je sorazmerno z njo raste in pada. Ko je pa lansko leto vsled reparacijskega vprašanja začela nemška marka rapidno padati, je smotrna finančna politika bančnega urada ministrstva financ pretrgala te vezi in tedaj je začela češka krona rasti. Bančni urad je kupil velike množine čeških kron, ki so se nahajale v inozemstvu in ki so ponajveč povzročale nestalnost valute, ker so bile igrača v rokah špekulantov. Istočasno je imenovani bančni urad povečal zlato podlago, ki je znašala koncem 1920. leta 152 milijonov, koncem leta 1921 na 555 milijonov čeških kron. Češka trgovska bilanca je aktivna, državni proračun ne kaže velikih nesoglasij in češka vlada se je vedno branila izdajati nepokrite novčnice; to so momenti najzdravejšega gospodarskega stanja v državi.

Da so na Češkem ponosni in zadovoljni z dviganjem česke valute, je brezdvomno. Toda češka finančna politika se ni zadovoljila z golim dviganjem valute, ona dela naprej po svojem dobro osnovanem načrtu. Komaj je začela češka krona naglo rasti, je češka vlada že pripravila načrte o znižanju uradniških plač, glede določanja tržnih cen itd.

Dviganja česke valute se najbolj veseli češki konzument, kajti cenejši uvoz, bo vplival tudi na domače tržišče, ter znižal cene produktov. Neprijetne posledice pa bode imelo to dviganje valute za češko inozemsko trgovino, ter za češko industrijo, za katero bi zamoglo postati usodopolno. Češka industrija, koja je proizvajala pod nižjim tečajem krone, ne more znižati hkratu cene svojim produktom za toliko, v kolikor znaša porast krone. Radi tega postanejo njeni proizvodi bolj dragi in primorana bo stopiti v težki boj z nemško, italijansko in avstrijsko konkurenco. Na ta način nastane nevarnost velike krize, spojene z brezposelnostjo in vsemi njenimi posledicami. Posebno velika škoda preti sladkorni industriji, ki ne bo nikakor mogla konkurirati s kolonialno sladkorno industrijo. Kdor je od naših trgovcev še mogel, ta je storniral

nakupne pogodbe. Isto so storili tudi v drugih državah s slabo valuto, kar je povzročilo, sodeč po nemških listih, občutno škodo osebno manufakturni in strojni industriji;

Sicer pa imamo za neugodne posledice naglega dviganja valute najlepše primere v Zedinjenih državah, v Angliji, Švici, sploh v državah z visoko valuto, kjer vlada največja brezposelnost in depresija v celem gospodarskem življenju. Ali bo prišlo do teh žalostnih posledic tudi na Čehoslovaškem? Uzorna gospodarska politika česke republike, ki je zamogla v tako kratkem času spraviti svojo državo do take moči, bo našla tudi sedaj pota, da se izogne vsaki nevarnosti, ki bi mogla pretiti državno gospodarstvo, kajti voditelji politike niso tam diletanti, ki bi delali z državo eksperimente, ampak strokovnjaki, ki delajo po vnaprej izgotovljenih načrtih, po gotovem zistemu!

Položaj narod. gospodarstva na Grškem.

Ogromno denarno breme, ki se je po svetovni vojni neizprosno navelo na vse — vsaj evropske države — angažirane pri tem krvavem plesu, je zadelo najmanj Grško. Del vojnih stroškov, kateri odpade na grško državo, je minimalen, kajti vojni dolg Grške ne presega v celoti niti 2 in pol milijardi drahem (drahma znaša približno 1 francoski frank). Ako računamo za to vsoto 6% obresti, bi znašale letne obresti celega dolga 150 milijonov. Ta svota poviša državni proračun od 300 milijonov, svota, ki je bila običajna pred vojno, na 450 ali 500 milijonov. Res je, da se s tem poviša državni proračun za 50 od sto, toda to je pač malenkostno napram državnim proračunom drugih držav, n. pr. napram državnima proračunima Francije in Anglije, ki sta se povečala za 400 do 500 od sto. Pri sličnih kalkulacijah je osebite važnosti vprašanje, kako so obloženi s tem vojnim bremenom pojedini državljani. Tudi v tem oziru se bomo prepričali, da nosi grški državljani najmanjši del bremena in sicer je ta del, desetkrat manjši nego je del, ki odpade na državljane Francije ali Anglije, trikrat manjši nego del, katerega nosi italijanski državljani in znatno manjši nego je breme, ki tlači državljani v Jugoslaviji.

Že te številke kažejo, da se nahajajo grške finance v najugodnejšem položaju.

Iz katerih virov pa črpa Grška svoje bogastvo?

Prvi in poglavitni vir je mornarstvo. Zbog svoje lege je Grška, rekli bi poklicana, da se peča ponajveč z navigacijo. Kakor so se vsi narodi, bivajoči ob morju ali na obrežju plovnih rek, najhitreje razvijali, ker jih je narava sama silila, da so se poprijeti trgovine, tako se je tudi grška trgovina najlepše razvijala, ter se nahajala sedaj v uprav cvetočem stanju.

Drugi in poleg navigacije edini vir, iz katerega črpa Grška svoje blagostanje, je poljedelstvo.

Sicer ni pridelala Grška dovolj žita, da bi zamogla z lastnim pridelkom kriti domačo potrebo, navezana je na uvoz; zato se pa peča grški poljedelec bolj intenzivno s trtorejo. Podnebje je tej panogi bolj ugodno, kajti vinski pridelek ne le da krije domače potrebe, ampak precejšnje količine vina se tudi izvažajo. Nimamo pri rokah nobene statistike, ki nam bi pokazala količino vsakoletnega izvoza, vsekakor pa tvori izvoz vina še precej znaten faktor v grški bilanci in krije popolnoma pasiva, ki nastanejo vsled uvoza žita.

Z mornarstvom in poljedelstvom smo pa tudi, kar se tiče resurs Grške pri kraju, kajti izvoz mramorja in suhega sadja je tako malenkosten, da skoro ne pride v poštev.

Da bi se mogla industrija na Grškem uspešno razvijati, na to je pač težko misliti, ker najvažnejši faktor, takorekoč kruh moderne industrije, to je premog, ne najdemo na Grškem. Toda nehoti se človeku vsiljuje vprašanje, da li je industrija neobhodno

potrebna za uspešen razvoj gospodarstva države?

Socijalist Fourier in estet Ruskin sta zanikala to vprašanje.

Razmotrivati o tem vprašanju nas bi vodilo predaleč in tudi oddaljilo od predmeta, vsakomur pa mora biti jasno, da je Grška vsled geografične lege primorana, zidati svoje narodno gospodarstvo le na intenzivni pomorski trgovini in poljedelstvu. To dejstvo potrjuje tudi statistika, ki nam priča, da je na Grškem sedaj samo 36,000 tovarniških delavcev, kar tvori seveda le neznamen del prebivalstva. Vsi drugi so poljedelci, mornarji ali trgovci.

Že ta kratek pregled nam nudi dovolj jasno sliko o zdravih gospodarskih razmerah v Grški. Mnogi imenujejo sedanjo dobo v razvoju narodnega gospodarstva na Grškem, kot renesanso grškega narodnega gospodarstva, in to ne po krivici. Pomisliti moramo, da ni še preteklo 90 let po revoluciji, ki je opustošila in vpepelila vasi in mesta, a danes vidimo, da je na teh podrtinah vzniklo novo življenje, da je vzraslo iz pepela narodno gospodarstvo, ki je danes v cvetočem razvoju in ki garantira Grški najlepšo bodočnost.

Izvoz in uvoz.

Izvoza sajčjih kož. Kupčija z sajčimi kožami je letos jako živahna. Plačujejo se cene od 30 do 40 K za komad. Izvažajo se kože v prvi vrsti v Avstrijo in na Čehoslovaško. Da zaščiti potrebo domače industrije, namerava ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu uvesti na sajčje kože visoko carino do 15 K za komad. Izvoz kož je bil sedaj prost, med tem ko so druge države izdale izvozno prepoved.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Belgijski kredit za naše trgovce. Na podlagi podstave z dne 7. avgusta 1921. je bila belgijska vlada upolnomočena, da prevzame garancijo za prodaje belgijskega blaga v inozemstvo na kredit do skupnega zneska 250 milijonov frankov. Postava ima namen, da podpira belgijsko industrijo s tem, da omogoča oziroma olajša izvoz belgijskih fabrikatov, kakor tudi surovin, ako so domače potrebe zadostno krite, v države z razmeroma slabo valuto. Belgijsko poslaništvo razglasa o posameznih določilih, koja so bila izdana na podlagi gori omenjene postave. V splošnem mora inozemski uvoznik plačati 10% fakturiranega izvoza ter predložiti garancije za ostalih 90%, koje se mu kreditira. V obče pa krije vlada le 55% kreditiranega zneska. Natančna tozadevna določila so interesantom na razpolago v pisarni trgovske in obrtniške zbornice.

>Svetla d. d.< Minister za trgovino in industrijo je dovolil Zadrugi gospodarski banki, d. d. v Ljubljani, ustanoviti delniško družbo z imenom >Svetla, d. d. za žarnice in elektrotehniko, s sedežem v Ljubljani. Namen družbi je trgovanje z žarnicami in elektrotehničnim materialom vseh vrst, izdelovanje teh predmetov, projektiranje, gradnja in instaliranje električnih naprav. — Osnovna delniška glavnica znaša 1 milijon kron.

Specerijsko trgovino Preac-Šoštaris v Gosposki ulici v Mariboru sta kupila tržaški Slovenec Anton Požar in njegov brat.

Padanje cen na Čehoslovaškem. — Vsled stalnega porasta čehoslovaške krone so na Češkem začele padati cene živilom. Kakor poročajo iz Prage, je zadnje dni padla cena za moko za 40 do 80, žito za 40 do 60, a za mast za 150 K.

Industrija.

Dve novi tvornici v Celju sta že skoro dograjeni. Ena v Gaberju, kjer se bodo izdelovali žični izdelki, druga na prostoru bivših vojaških barak, kjer se bodo izdelovali razni kovinski izdelki. Prva je last gg. Fuchsa in Cregana, druga g. Pertinača.

Parno žago >Lesna industrija< je, kakor doznavamo iz Maribora, od dosedanjega lastnika g. Antoliča kupila družba Bšhm in drug za 2 milijona K.

Denarstvo.

Pogoji Boltovske banke. Te dni prispejo, kakor se javlja, v Beograd zastopniki angleške banke Bolton, kjer bi morala naša država zaključiti posojilo. Pridejo z namenom, da rešijo vprašanje posojila in kot pogoj zahtevajo med drugim tudi to, da bodo njih inženiri proučili teren za železnico Beograd-Jadransko morje.

Petdinarski bankovci izven prometa. Finančno ministrstvo je odredilo, da se petdinarski bankovci vzamejo iz prometa. »Narodna banka« s svojimi podružnicami bo te bankovce zamenjavala do 20. julija t. l. Od tega roka naprej bo mogoče 5-dinarske bankovce zamenjati do 20. novembra t. l. samo še pri centrali »Narodne banke« v Beogradu. S tem dnem izgube te novčanice vsako veljavo. Opozorjamo občinstvo na to, da poštne uradi in državne blagajne z dnem 20. t. m. ne sprejemajo več v plačilo 5-dinarskih bankovcev.

Davki.

Ukinjenje delegacij ministrstva financ. Po poročilih iz Beograda je bila 17. t. m. dopoldne seja prve sekcije finančnega odbora. Tekom debate je finančni minister dr. Kumanudi utemeljeval potrebo ukinjenja delegacij ministrstva financ v vsej državi. Namesto teh naj bi se v finančnem ministrstvu ustanovile posebne inšpekcije, ki bi nadzorovale delovanje finančnih oblastev v državi.

Davek na poslovni promet. Spricho dejstva, da so se pojavile v časopisju o veljavnosti tega davka najrazličnejše vesti in so zainteresirani krogi, kakor se vidi iz mnogobrojnih vprašanj, v veliki nejasnosti glede svojih dolžnosti, ugotavlja finančna delegacija na prošnjo Trgovinske in obrtniške zbornice uradno, da doslej ni niti posnela iz »Službenih Novin«, niti prejela oficijelnega obvestila finančnega ministrstva, ali in koliko je zakonodajni odbor premenil uredbo o davku na poslovni promet. Ker na osnovi ne vedno zanesljivih, vsekakor pa nepopolnih informacij dnevnega časopisja — razume se — ne more dati podrejenim organom nobenih priredbenih navodil, ki bi nasprotovala dosedanjim formalno še vedno veljavnim določbam, se je morala omejiti na odredbo, da se, kolikor ne pridejo v poštev pavšalirana podjetja, kazenska in druga prisilna sredstva opuste, dokler ne pridejo nove instrukcije, ki pravni položaj avtentično pojasnijo. Ker je teh pričakovati v najkrajšem času, do čim je ob vsi nejasnosti trenutnega položaja vendar izven diskusije, da se bo davek le premenil, ne pa odpravil, se priporoča davkoplačevalcem, da v lastnem interesu skrbijo za to, da bodo mogli, če treba, zadostiti tudi še starim priredbenim predpisom.

Davčni predpisi. Odprava plačilnih nalogov je dala raznim korporacijam povod, da so naprosile ministrstvo za finance, naj nove določbe po možnosti

prilagodi našim razmeram. Kakor se nam uradno javlja, je ministrstvo tej prošnji toliko ugodilo, da se v bodoče razgrnejo predpisni, oziroma odmerni izkazi razen pri kompetentnih davčnih uradih v izvlečku tudi pri občinskih uradih izven sedeža davčnih uradov. Na ta način se davčnim zavezancem olajša upogled in jim prihrani pot na sedež davčnega urada. Za Ljubljano in Maribor, kjer je število davkoplačevalcev preveliko, da bi se uredil ves upogled na enem kraju, bodo davčna oblastva napravila predpisane in odmerne izkaze v treh izvodih in razpoložila na upogled po en izvod pri oblastvu samem, pri davčnem uradu in pri občini. Za računanje prizivnega roka je merodajna doba razgrnitve pri občinskem uradu.

Promet.

Mednarodna železniška konferenca v Rimu. Naša vlada je prejela poziv, naj določi delegate za mednarodno železniško konferenco, ki se bo vršila v Rimu od 18. do 30. aprila 1922. Na konferenci se bo razpravljalo o vprašanjih železniškega prometa.

Sprejemanje in odpošiljanje robe za Nemčijo je po poročilu ravnateljstva južne železnice, preko postaje Passau zopet dovoljeno.

Prometne omejitve. Sprejemanje in odpošiljanje robe za postaje na progi St. Anton am Arlberg—Bludenz in preko te proge je zopet dovoljeno.

Ravnateljstvo južne železnice poroča, da je sprejemanje potrebščin za kurivo in razsvetljavo v vozovnih nakladah za postaje direkcije Subotica do nadaljnjega ukinjeno.

Dobava, prodaja.

Dobava oblek in obuval. Zemaljski ekonomat v Sarajevu razpisuje za dan 28. februarja 1922 ob 9. uri dopoldne komisijsko ofertalno licitacijo glede dobave obleke in čevljev za poduradnike finančne kontrole. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Posredovalnica za delo.

Izkas posredovalnice sloven. trgov. društ. »Mercur« v Ljubljani. Sprejme se: 6 knjigovodjev, 5 kontoristov, 1 potnik, 1 skladiščnik, 9 pomočnikov mešane stroke, 4 pomočniki manufakturne stro-

ke, 2 pomočnika špecerijske stroke, 10 kontoristinj, 3 blagajničarke, 8 prodajalk, 8 učencev in 1 učenka. — Službe išče: 4 knjigovodje, 1 korespondent, 4 kontoristi, 2 potniki, 1 skladiščnik, 37 pomočnikov mešane stroke, 1 pomočnik manufakturne stroke, 1 pomočnik špecerijske stroke, 34 kontoristinj, 8 blagajničark, 24 prodajalk, 12 učencev in 12 učenk. — Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini. Gg. trgovce prosimo, da se pri nastavljanju trgovskega in drugega osebja vedno poslužujejo naše posredovalnice, ki bo skušala željam kar najnatančneje ustreči. —

Razno.

Prehrana pasivnih krajev. Ministrstvo za socialno politiko pripravlja obširno akcijo za prehrano naših pasivnih krajev. Poleg državnih ustanov se bodo pritegnile k temu delu tudi gospodarske ustanove zasebne iniciative.

»Uradni list« pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v številki 5 z dne 18. januarja »Zakon o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije in razpis o zacarinjenju blaga ad valorem.

Tržna poročila.

Poljski pridelki. Vinkovci: Zivahno povpraševanje po novi koruzi je povzročilo zvišanje cen, tako da se zahteva za novo koruzo že 1200 K, franko postaja. Pšenica se plačuje po K 15.10 do 15.20, oves po K 970—990. Mlini nimajo večjih zalog. Cene za moko 0 so K 21 do 21.50, za krušno moko K 18.50 do 19 K.

Vino. Budimpešta. Vinska kupčija popolnoma miruje, kupcev ni. — Vsled tega cene stalno padajo. V zadnjem času so notirala vina: mešane vrste 2000—2800, boljše vina 2800—3200, močna vina 3500—3600, tokajsko-hegyaljska vina 4000 madžarskih kron za hektoliter.

Kovine. Newyork: baker elektrolit loko 13.87 (13.87), kositar loko 32.97.50 (32.37), svinec 4.75 (4.75), cink 4.82.50 (4.90), železo North Foundry 20.50 (205.0), bela pločevina 4.75 (4.75).

London: baker isplač. 65.37, ček 66.37, baker elektrolit. 79—74, bestselected 68—70, strongsheets 98, kositar, isplač. 165.25, ček 167.12, svinec 24.50, cink 26.75, aluminij za inozemstvo 126, za tuzemstvo 125, antimon regulus 38, pločevina loko 20, živo srebro 10.50, nikelj 180, srebro 35.50, zlato 97.50, platina 400.

Berlin: baker elektrolit. 5428, rafinirani 4850—4900, mehki svinec 1925 do 1950, surovi cink 1950—2000, remelted cink v pločevinah 1500—1600, aluminij 7500, aluminij v žici ali vlečen 7700, kositar Banka—Straits—Austral 12.400—12.600, kositar 12.100—12.200, čisti nikelj 10.500—11.000, antimon Regulus 1950—2000, srebro 3350—3400.

Stare kovine. Dunaj po kg: stari baker 1300—1700 K, medni odpadki 1100—1400, odpadki medne pločevine 1000—1300, svinec 500—550, odpadki aluminijeve pločevine 2500—3500, odpadki niklja 4000—4500 K.

Kemikalije. Dunaj po kg: Parafin beli 50—52 450 K, naftalin 480, methylalkohol, surov 500, rektificiran 880, jedki natron 870 (s carino), terpeninovo olje 1950, soda bikarbena 155, formaldehyd (mark) 58, bakreni vitriol 710 K, temni kolofonij TFK. 480, ricinusovo olje 1960, klorbarij (mark) 180, živo srebro 16.000 prompt ab Wien.

Borza.

Zagreb. devize: Berlin 155.50—157, Bukarešta 220—225, Milan 1270—1290, London 1252—1260, Newyork kabel 294—295, Praga 504—505, Pariz 2400—2420, Švica 5700—5750, Dunaj 8.70—3.80, Budimpešta 39.50—40, Sofija 180; valute: dolarji 292—293, rublji 22—26, napoleoni 1010—1020, marka 155—157, leji 200—215, lire 1280, madžarske krone 40.

Jadranska banka 1000—1050. Ljub. kreditna banka 900—930. Slavonska banka 470—490. Slov. eskomptna banka 630—635. Ljub. strojne tovarne in livarne 885. Trbov. premogok. družba 970—1100.

Curih, devize: Berlin 2.70, Newyork 5.15, London 21.73, Milan 22.45, Praga 8.70, Budimpešta 0.68, Zagreb 1.75, Varšava 0.17, Dunaj 0.16, avstrijske žigosane krone 0.09, Pariz 42.20.

Pridatke za Nat. Reg. blagajne

kontrolni trakove, šekovne zvitke, barvo itd. dobavlja ANTON RAVHEKAR, Ljubljana, Pred Lkofijo 20. Glavna zal. pridakov NRK.

Ocarinjenje in spedicija!

Vse v to stroko spadajoče posle izvršuje točno in kulantno od trgovcev ustanovljena

ORIENT d. d. v Mariboru, Meljska cesta 12.
Telefon št. 90 in njena podružnica v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27.

Edina razprodaja vseh vrst specijalnega mavca - gipsa za celo kraljevino SHS.

Tvornic: Stanz, Kindberg, Semmering, Schottwien, Puchberg, Ausewiesen etc., nudi po najnižji ceni

Rosta Novakovič
veletrgovina mavca
Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.

je najboljši pisalni stroj!

Ant. Rud. Legat

specijalna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami.

Samoprodaja pisalnega stroja »CONTINENTAL« za celo Slovenijo.

Lastna delavnica za popravila pisalnih strojev vseh sistemov.

Telefon 100 in 97

Maribor

Slovenska ulica št. 7.

Cenik in ofert brezplačno.

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj sedanjosti

Opalograph

razmnoževalni aparat, razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizrabljive steklene plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.
Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

Trgovci in kmetijske zadruge pozor!

Umetna Kajnit 15%
gnojila: Kalijeva sol 22–20%
 » » 40–42%

oddaja po najnižjih konkurenčnih cenah tvrdka

Anton Tonejc in drug, Maribor.

Uvoz in prodaja raznovrstnega ino-
 zemskega manufakturnega blaga.

A. & E. SKABERNE

Posebni oddelek za pletenine, trikotažo
 in perilo.

„MONTECATINI“

Kemične tovarne, rudokopi in rafinerije žvepla. 64 tovarn, vplačana
 glavnica L. 200.000.000

Centrala Milano. Glavno zastopstvo Ernesto Pincherle, Trst.

nudi po brezkonkurenčnih cenah:

Žveplo (cvet) dvakrat rafinirano, v bombažnih vrečah po
 50 in 25 kg sledeče znamke:

Molito 3 Stelle, 70 %
I. Extra Trezza, 75–80 %
Ventilato Trezza, 85–90 %

Žveplo za žveplanje sodov na trakih in vrvcih, v kosih za pa-
 pirnice in tovarne vžigalic mleto žveplova ruda.

Modro galico 98–99 % v vrečah po 100 kg
 navadno in tudi kri-
 stalni zdrob.

Dobava samo v vagonih, cene franko obmejna postaja Postojna. Za cene
 in pojasnila obrniti se je na zastopnika za S. H. S.:

J. SCHUSTER, Ljubljana, Slomškova ulica šte. 14.

Brzojavke: Kolonialschuster, Ljubljana.

Dobra in najcenejša postrežba!

Slovenski trgovci! Vaš lasten zavod je, ki Vam ga kliče
 stanovska zavednost v spomin!

Slovenska trgovska delniška družba

Centrala: **Ljubljana.** — (Ravnatelj Robert Walland.)

Resljeva cesta 22 (v lastnem poslopiju) poleg glav. kolodvora.

Uvoz in izvoz. Vedno po možnosti spopolnjena velika zaloga
 kolonialnega in špecerijskega blaga. — **Banaška**
 moka in deželni pridelki. **Špirit in žganje.**

Podružnica na Rakeku in v Sevnici.

Telefon (interurb.) 464. Telegrami **Trgovska družba.** Zahtevajte cenik!

TRGOVSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI.

Vabilo na subskripcijo delnic.

Trgovci, industrijalci in obrtniki ljubljanskega in mariborskega okrožja so sklenili ustanoviti lasten denarni zavod, kateri naj ostane v rokah
 izključno trgovskega, industrijskega in obrtniškega stanu in kateri naj v prvi vrsti varuje interese trgovcev, industrijalcev in obrtnikov, ter se naj v
 najkrajšem času razširi na teritorij cele Jugoslavije.

Minister za trgovino in industrijo je z odlokom z dne 28. novembra 1920 št. VI. 3388 dovolil ustanovitev delniške družbe z imenom

Trgovska banka d. d. v Ljubljani

In so bila tozadevna pravila od deželne vlade za Slovenijo s sklepom z dne 11. januarja 1922 šte. 80/22 potrjena.

Po § 5 potrjenih pravil znaša delniška glavnica 10.000.000 K in je razdeljena na 25.000 v gotovini polno vplačanih delnic po 400 K. Delnice se
 glase na prinosca. Delniška glavnica se bode s sklepom občnega zbora zvišala na 30.000.000 K z izdajo nadaljnjih delnic.

Glasom pravil zamoremo izdati najprej osnovno glavnico po 10.000.000, katero oddajamo v javno subskripcijo i. s.

25.000 delnic po 400 K nominalne.

Ceno za podpisane delnice je pri subskripciji plačati v gotovini.

1. Delnice se prepusti po kurzu 400 K več 80 K za emisijske stroške.

3. Delnice se bodo izdale v komadih po 1, 5 in 25 delnic.

Rok za podpisovanje delnic se prične dne 20. januarja 1922 in neha dne 4. februarja 1922.

Prijave sprejemajo: V Ljubljani: Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice ter Slovenska trgovska delniška družba, v Mariboru pa Kreditno društvo
 mestne hranilnice, Orožnova ulica 2.

Vsak podpisovalec dobi od vplačilnega mesta potrdilo o številu subskribiranih delnic in o vplačanem znesku. Subskribentom se bode o dodelitvi
 delnic poročalo. Ako bi se posameznim subskribentom ne moglo dodeliti polno število podpisanih delnic, se vplačani zneski pridržijo in se bode dodelitev
 manjkajočih delnic izvršila pri novi subskripciji, katera se razpiše takoj po občnem zboru. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil
 o podpisanih delnicah začasna potrdila o številu vplačanih in dodeljenih delnic. Delnice se izroče pozneje proti vrnitvi začasnih potrdil. Po § 16 pravil daje
 na občnem zboru vsakih 25 delnic po en glas.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1922.

Dolenc Franc, lesni industrijalec, Škofja Loka. Arnejc Ana, lesna trgovka, Jesenice. Golob Franc, tovarnar, Ljubljana-VIČ. Gerkman & Lenasi, veletrgovina,
 Ljubljana. Gaspari & Faninger, veletrgovina, Maribor. Gajšek Martin, trgovec, Maribor. Hartman Peter, trgovec, Ljubljana. Hedžet & Koritnik, veletrgo-
 vina, Ljubljana. Hochnegger & drugovi, lesna industrija, Maribor. Hudovernik & Co., lesna industrija, Radovljica. Javornik Josip, lesni industrijalec, Žalna.
 Ilc Ivan, lesni trgovec, Ribnica. Jug & drug, lesna trgovina, Maribor. Dr. Irgolič Fran, industrijalec, Maribor. Dr. Kobal Alojzij, Ljubljana. Kostevc Ivan,
 veletržec, Ljubljana. Korenčan Ivan, veletržec, Ljubljana. Koražija Ivan, trgovec, Maribor. Kravos Ivan, sedlarski mojster, Maribor. Križnič Alojz, lesni
 industrijalec, Maribor. Lilleg, Alojz, veletrgovec, Ljubljana. R. Lukman, veletržec, Ljubljana. Majer Fran, trgovec, Maribor. Meden Viktor, veletržec, Ljub-
 ljana. Medica Fran, veletržec, Ljubljana. Mencinger Tomaž, veletržec, Ljubljana. Novak Fran, brivski mojster, Maribor. Oset Miloš, trgovec, Maribor.
 Pinter & Lenard, veletrgovina, Maribor. Pivljakovič Nicifor, carinsko in špedicijsko podjetje, Maribor. Pogačnik Anton, lesna industrija, Podnart. Pogačnik
 Franc, veletržec, Ljubljana. Dr. Rekar Ernest, lesni industrijalec, Jesenice. Ing. Rudež, grajsčak in lesni industrijalec, Ribnica. Rus Ivan, lesni industria-
 lec, Loški Potok. Sava, lesna industrijska družba, Ljubljana. Skaberne A. & E., veletržec, Ljubljana. Sommböcher Franc, gozdarski mojster, Tržič. Šepic
 M. & E., veletržec, Maribor. Schmidt Oton, ravnatelj blag. oddelka Kmetijske družbe, Ljubljana. Schneideritsch Alojz, trgovec, Maribor. Stancer Hinko,
 veletržec, Ljubljana. Stepic Peter, veletržec, Ljubljana. Popovič Janko, veletržec, Ljubljana. Tavčar Jože, veletržec in industrijalec, Maribor. Toman & Reich,
 veletrgovina, Maribor. Valjak Gijuro, trgovec in restavratel, Maribor. Welzl Vilko, veletržec, Maribor. Velka Gora, lesna industrijska družba, Ribnica. Ve-
 rovšek Jurij, veletržec, Ljubljana. Worsche Karl, veletržec, Maribor.